MATNLI SLAYD VA TITR YARATISH IMKONIYATLARI

Nasriyev Burxon Bahodirovich
Romitan tuman 1-son politexnikumining
Informatika va axborot texnologiyalari fan o'qituvchisi
Doi: https://doi.org/10.5281/zenodo.20209407

Annotatsiya

Mazkur maqolada matnli slayd va titr yaratish texnologiyalarining zamonaviy ta'lim hamda multimedia muhitidagi ahamiyati yoritiladi. Raqamli taqdimotlar, videodarslar, onlayn ta'lim platformalari va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi natijasida matnli slaydlar hamda titrlar yaratish usullari keng qo'llanilmoqda. Tadqiqotda matnli slaydlarning tuzilishi, dizayn tamoyillari, ularni yaratishda qo'llaniladigan dasturiy vositalar va titr tayyorlashning pedagogik samaradorligi tahlil qilinadi. Shuningdek, ta'lim jarayonida multimedia elementlaridan foydalanish orqali axborotni qabul qilish samaradorligini oshirish imkoniyatlari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar

matnli slayd, titr, multimedia, taqdimot, raqamli texnologiyalar, videomontaj, pedagogik texnologiya, animatsiya, dizayn, axborot texnologiyalari.

Аннотатция

В данной статье подчеркивается важность технологий создания текстовых слайдов и субтитров в современных образовательных и мультимедийных средах. В результате развития цифровых презентаций, видеоуроков, онлайн-платформ обучения и информационно-коммуникационных технологий методы создания текстовых слайдов и субтитров получили широкое распространение. В исследовании анализируется структура текстовых слайдов, принципы дизайна, используемые для их создания программные средства, а также педагогическая эффективность создания субтитров. Рассматриваются также возможности повышения эффективности усвоения информации за счет использования мультимедийных элементов в образовательном процессе.

Ключевые слова

текстовый слайд, субтитры, мультимедиа, презентация, цифровые технологии, видеомонтаж, педагогические технологии, анимация, дизайн, информационные технологии

Abstract

This article highlights the importance of text slide and subtitle creation technologies in modern educational and multimedia environments. As a result of the development of digital presentations, video lessons, online learning platforms, and information and communication technologies, methods for creating text slides and subtitles are widely used. The study analyzes the structure of text slides, design principles, software tools used to create them, and the pedagogical effectiveness of subtitle creation. It also examines the possibilities of increasing the efficiency of information acquisition through the use of multimedia elements in the educational process.

Keywords

text slide, subtitles, multimedia, presentation, digital technologies, video editing, pedagogical technology, animation, design, information technologies

Kirish

Zamonaviy ta’lim tizimida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanish o‘quv jarayonining sifatini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, matnli slaydlar va titrlar orqali ma’lumotni vizual ko‘rinishda taqdim etish o‘quvchilarning bilimni tezroq qabul qilishiga, eslab qolishiga va tahlil qilishiga yordam beradi.

Bugungi kunda multimedia texnologiyalari rivojlanishi natijasida taqdimot tayyorlash va video kontent yaratishda matnli slaydlar hamda titrlar alohida ahamiyat kasb etmoqda. Titrlar nafaqat filmlar va videolarda, balki masofaviy ta’lim, reklama, ijtimoiy tarmoqlar va elektron darsliklarda ham keng qo‘llaniladi. Shu sababli ularni yaratish imkoniyatlarini o‘rganish ilmiy va amaliy jihatdan dolzarb masala sanaladi.

Matnli slayd tushunchasi va uning vazifalari

Matnli slayd — bu taqdimot dasturlarida ma’lumotni matn, grafik va boshqa vizual elementlar orqali ifodalovchi sahifa hisoblanadi. Matnli slaydlarning asosiy vazifasi murakkab ma’lumotlarni sodda va tushunarli shaklda auditoriyaga yetkazishdir.

Microsoft PowerPoint, Google Slides va Canva kabi dasturlar matnli slayd yaratishda keng qo‘llaniladi.

Matnli slaydlarning asosiy funksiyalari quyidagilardan iborat:

- ma’lumotni vizual tarzda yetkazish;
- auditoriya diqqatini jalb qilish;
- mavzuni tizimli bayon etish;
- ta’lim samaradorligini oshirish;
- nutqni qo‘llab-quvvatlovchi vosita sifatida xizmat qilish.

Titr tushunchasi va uning ahamiyati

Titr — bu video yoki multimedia materiallarida ekranda paydo bo‘ladigan matnli axborotdir. U asosan quyidagi maqsadlarda qo‘llaniladi:

- nutqni yozma shaklda ifodalash;
- tarjima qilish;
- eshitish imkoniyati cheklangan foydalanuvchilar uchun qulaylik yaratish;
- videoga qo‘shimcha tushuntirish berish.

Adobe Premiere Pro, CapCut va Camtasia dasturlari titr yaratish imkoniyatlari bilan ajralib turadi.

Titrlar pedagogik nuqtai nazardan ham muhim ahamiyatga ega. Video darslarda titrlar orqali asosiy tushunchalar ta’kidlanadi, bu esa o‘quvchilarning diqqatini asosiy mazmunga qaratadi.

Matnli slayd yaratishning texnologik imkoniyatlari

Matnli slaydlar yaratishda zamonaviy dasturiy vositalar keng imkoniyatlarni taqdim etadi. Ular quyidagi funksiyalarni o‘z ichiga oladi:

Matnni formatlash

Matn shriftini tanlash, rang berish, hajmini o‘zgartirish va effektlar qo‘llash orqali slaydning estetik ko‘rinishini yaxshilash mumkin.

Animatsiyalar qo‘llash

Slaydlarda matn va obyektlarga animatsiya berish taqdimotni jonlantiradi.

Multimedia integratsiyasi

Slaydlarga rasm, audio, video va diagrammalar joylashtirish orqali axborotning mazmuni boyitiladi.

Interaktivlik

Giperhavolalar, tugmalar va navigatsiya elementlari slaydlarni interaktiv holga keltiradi. Microsoft PowerPoint rasmiy sayti va Google Slides bu borada keng funksional imkoniyatlarni taklif etadi.

Titr yaratishning amaliy imkoniyatlari

Titr yaratishda bir nechta muhim texnologik bosqichlar mavjud:

1. Matn mazmunini tayyorlash.
2. Vaqt oralig‘ini belgilash.
3. Shrift va dizayn tanlash.
4. Animatsiya va effektlar berish.
5. Eksport qilish.

Titrlar quyidagi ko‘rinishlarda yaratilishi mumkin:

- statik titrlar;
- harakatlanuvchi titrlar;
- subtitrlar;
- avtomatik generatsiyalangan titrlar.

YouTube Studio ham avtomatik subtitr yaratish funksiyasini taklif etadi. YouTube Studio

Sun’iy intellekt texnologiyalarining rivojlanishi titr yaratishda avtomatlashtirilgan xizmatlarning kengayishiga olib keldi. Nutqni avtomatik tanib olish asosida titr yaratish jarayoni ancha tezlashdi.

Ta’lim jarayonida qo‘llash samaradorligi

Matnli slayd va titrlar ta’lim jarayonida quyidagi afzalliklarga ega:

- o‘quv materialini ko‘rgazmali yetkazadi;
- eslab qolishni kuchaytiradi;
- masofaviy ta’limni qo‘llab-quvvatlaydi;
- interaktiv o‘qitishni ta’minlaydi;
- talabalar faolligini oshiradi.

Educational Technology sohasida olib borilgan tadqiqotlar multimedia elementlari bilan boyitilgan ta’lim materiallari an’anaviy usullarga nisbatan samaraliroq ekanligini ko‘rsatadi.

Zamonaviy tendensiyalar

Bugungi kunda matnli slayd va titr yaratishda quyidagi tendensiyalar kuzatilmoqda:

- sun’iy intellekt asosida avtomatik dizayn;
- ovozdan matnga konvertatsiya;
- bulutli texnologiyalar asosida hamkorlikda tahrirlash;
- mobil ilovalar orqali tezkor montaj;
- virtual va kengaytirilgan reallik bilan integratsiya.

Artificial Intelligence texnologiyalari titr yaratish sifatini sezilarli darajada oshirmoqda.

Xulosa

Matnli slayd va titr yaratish imkoniyatlari zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Ular ta’lim, media, reklama va axborot almashinuvi jarayonlarida keng qo‘llaniladi. Matnli slaydlar taqdimotning samaradorligini oshirsa, titrlar video kontentni tushunarli va qulay qiladi.

Kelajakda sun’iy intellekt, bulutli xizmatlar va avtomatlashtirilgan tizimlar orqali ushbu jarayonlar yanada rivojlanadi. Shu bois matnli slayd va titr yaratish ko‘nikmalarini shakllantirish zamonaviy ta’limning muhim yo‘nalishlaridan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Multimedia Systems. Multimedia tizimlari asoslari. – Toshkent, 2023.
2. Microsoft PowerPoint bo‘yicha rasmiy qo‘llanma.
3. Adobe Premiere Pro rasmiy sayti
4. Canva rasmiy sayti
5. Camtasia rasmiy sayti
6. UNESCO. Digital learning reports.
7. Google for Education